

Kristiina Silvan

MIKKELIN MUSIIKKIJUHLAT JA KAPELLIMESTARI VALERI GERGIJEV: VENÄJÄN KULTTUURIVAIKUTTAMINEN SUOMESSA

Maanantaina 28.2.2022, alle viikko Venäjän laajamittaisen hyökkäyksen jälkeen, Mikkelin Musiikkijuhlien festivaalijohtaja **Teemu Laasanen** kertoi Ylen haastattelussa, että 30 vuotta kestänyt yhteistyö festivaalin pitkäaikaisen pääjohtajan, tähtikapellimestari **Valeri Gergijevin** ja tämän luotsaaman Mariinski-teatterin orkesterin kanssa oli vaakalaudalla (Aromaa 2022). Laasanen mukaan Gergijeville oli "annettu selvästi ymmärtää", ettei tämä olisi tervetullut orkestereineen Mikkeliin konsertoimaan kesällä, ellei hän tuomitsisi Venäjän hyökkäystä (Aromaa 2022). Gergijev ei toimitanut musiikkijuhlien johdolle sen toivomaa suoraa vastausta, mutta julkaisi Instagram-tilillään lyhyen videoviestin, jossa hän puhui taiteen ja musiikin voimasta ja toivoi rauhaa. Musiikkijuhlien johtoa video ei vakuuttanut, joten se päätti lopettaa yhteistyön toistaiseksi (Koppinen 2022).

Venäjän laajamittainen hyökkäyssota Ukrainaan johti valtavaan mylerrykseen Venäjän ja länsimaiden suhteissa. Länsimaissa asetettiin ennennäkemättömän laajoja pakotteita ja rajoitteita kaikilla politiikan osa-alueella. Kuten monessa muussakin maassa, Suomessa rajoitteet koskevat myös kulttuurialan yhteistyötä, mikä johti virallisen tason kulttuurisuhteiden katkeamiseen ja ajan myötä myös epävirallisten suhteiden näivettymiseen (Savonen 2024). Samanaikaisesti on virinnyt keskustelua siitä, mikä osa aiempaa vilkasta yhteistyötä on ollut sekä suomalaisia että venäläisiä hyödyttävää kumpanuustoimintaa, mikä puolestaan Venäjän pahansuopaa vaikuttamista (Kuorsalo 2023, Savonen 2024). Keskustelu ei ole oleellinen ainoastaan menneisyyden ruotimiselle, vaan sillä on seurauksia sille, millaiset reunaehdot

Kuva: Wikimedia commons

kulttuurialan kansainväliselle yhteistyölle asetetaan nykyhetkessä ja Ukrainan sodan jälkeisessä tulevaisuudessa.

Tämä essee tarkastelee, onko Venäjä kohdistanut Suomeen kulttuurivaikuttamista (eng. cultural strategcraft, Forsberg & Mäkinen 2021). Metodina on tapaustutkimus-analyysi, joka pureutuu Mikkelin musiikkijuhliin. Kulttuurivaikuttamisella viitataan valtion tai hallinnon toimiin, joiden tavoitteena on kyseisen maan näyttäytyminen positiivisessa valossa, mikä puolestaan palvelee maan ulkopoliittisten tavoitteiden toteutumista laajemmin (Forsberg & Mäkinen 2021). Perusteina tapauksen valinnalle toimivat paitsi kapellimestari Valeri Gergijevin keskeinen rooli Mikkelin musiikkijuhlien taiteellisena johtajana ja hänen kiistattomat kytköksensä **Vladimir Putinin** hallintoon (Palomaa 2022), myös se, että musiikkijuhlat lopetti yhteistyönsä Gergijevin kanssa käytännössä välittömästi hyökkäyssodan alkamisen jälkeen (Liukkonen 2022). Kiinnostavaksi tarkastelukohteeksi tapauksen tekee myös se, että yhteistyötä Gergijevin kanssa oli esitetty lopetettavaksi

sekä ammattieettisiin että poliittisiin syihin vedoten jo vuosia aiemmin (Ikonen 2014, Mattila 2019).

Kulttuurivaikuttamisen teorian näkökulmasta Mikkelin musiikkijuhlia ei voida pitää esimerkkinä Venäjän valtiollisesta vaikuttamisesta Suomessa, sillä sekä Gergijevin että Mikkelin musiikkijuhlien suomalaisen järjestäjätahon voidaan katsoa toimineen ennen kaikkea omien intressiensä mukaisesti. On kuitenkin kiistatonta, että yhteistyön jatkuminen Gergijevin kanssa aina vuoteen 2022 saakka on osoitus sekä Venäjän pehmeästä vallasta Suomen kulttuurisektorilla että suomalaistojen valmiudesta paitsi katsoa Gergijevin Putin-kytköksiä läpi sormien myös antaa tilaa Venäjän informaatiovaikuttamiselle, sillä yhteistyöstä nähtiin olevan järjestäjien näkökulmasta enemmän hyötyä kuin haittaa. Vuonna 2022 juhlien hallitus päättyi lopettamaan yhteistyön Gergijevin ja Mariinski-teatterin kanssa, kun järjestäjien laskelma kumppanuiden hyödyistä muuttui negatiiviseksi.

KULTTUURIVAIKUTTAMINEN: VALTIOJOHDON YRITYS LUODA PEHMEÄÄ VALTAA

Kulttuurivaikuttaminen on verrattain uusi teoreettinen käsite, joka tarkoittaa valtion ulkopoliittisten päämäärien edistämistä kulttuurin avulla (Forsberg & Mäkinen 2021, 2). Kulttuurivaikuttamisen käsite on pitkälti päällekkäinen kulttuuridiplomatian kanssa, mutta eroaa siitä sikäli, että kulttuurivaikuttamisen kentällä voivat toimia myös valtiosta irralliset tahot (ibid., 6). **Joseph Nyen** (2004) laajasti tunnetusta pehmeän vallan (eng. soft power) käsitteestä kulttuurivaikuttaminen eroaa sikäli, että kyseessä on hallinnon politiikkatoimi (eng. policy), jonka toivottu vaikutus pehmeä valta on (Medvedev 2021).

Kulttuurivaikuttamisen tavoite riippuu kohdemaasta ja -yleisöstä: Venäjä pyrkii esimerkiksi luomaan positiivista maakuva, vahvistamaan suurvaltaimagoansa ja edistämään venäjän kieltä ja ”venäläisiä arvoja” globaalisti (Forsberg & Mäkinen 2021, 10–13). Vaikuttamisen väylät ja keinot vaihtelevat: esimerkiksi ulkomailla asuvat venäjänkieliset, joita kutsutaan Venäjällä ”maanmiehiksi” (ven. sootetsvenniki), pyritään pitämään Venäjän vaikutuspiirissä kulttuurialan järjestöjen kuten Rossotrudnitšestvon avulla, kun taas vaikuttaminen kohdemaan laitaoikeistoon,

jonka tavoitteena on yhteiskunnallisten jakolinjojen syventäminen, tapahtuu epämuodollisten yhteyksien kautta ja informaatiokentällä (Lassila et al. 2026). Kulttuurivaikuttaminen eroaa hybridivaikuttamisen käsitteestä sikäli, ettei se ole lähtökohtaisesti kohdemaan etujen vastaista.

Klassisen musiikin kontekstissa Venäjän kulttuurivaikuttamisen tavoitteena on saada kohdeyleisö näkemään maa sekä yleisen positiivisessa valossa että suurvaltana. Nykyajan tavoitteet ovat samansuuntaiset kuin kylmän sodan aikakaudella (Mikkonen 2022), mutta vaikuttamisen keinot ovat muuttuneet epäsuoriksi, sillä valtion rooli on kutistunut lähes olemattomaksi Neuvostoliiton yksipuoluejärjestelmän romahdettua. 2000-luvulla Vladimir Putinin hallinto ryhtyi systemaattisesti tukemaan sellaisia klassisen musiikin kokoonpanoja, produktioita ja muita aloitteita, joiden uskottiin olevan samassa linjassa Venäjän ulkopoliittisten tavoitteiden kanssa. Vaikka valtion rooli kulttuurivaikuttamisen suorana toimijana on edelleen rajallinen, on maan hallinto ollut jo pitkään tietoinen venäläisten klassisen musiikin maailmanluokan supertähtien arvosta vaikuttajina ja maakuvalähettiläinä (Viljanen 2021).

Krimin Venäjään liittämisen jälkeen kulttuuri onkin pyritty valjastamaan entistä läheisemmin Venäjän ulkopoliittikan välineeksi. **Vladimir Tolstoi**, Putinin

kulttuuripoliittinen neuvonantaja, visioi kulttuurin roolista vaikuttamisen välineenä keväällä 2014:

Valeri [...] Gergijev, **Vladimir** [...] **Spivakov** ja monet muut kulttuuritoimijamme ovat luultavasti kertoneet teille, kuinka paljon provokaatioita lännessä on nykyään ennen heidän konserttejaan, mutta kuinka tuhannet ihmiset osoittavat heille seisten suosiotaan konserttien päätyttyä. Kulttuuri on juuri sitä pehmeää voimaa, jonka pitäisi olla yksi valtion prioriteeteista. Se viestisi sekä Venäjälle että koko maailmalle, että Venäjä on valtio, joka on kuuluisa suuresta kulttuuristaan...

Kulttuuri uudessa [laajemmassa] muodossaan on [...] väline, jolla voimme päästä sisään eurooppalaiseen yhteiskuntaan, ohjata sitä oikeaan suuntaan, ja tarjota vähintäänkin passiivista tukea rohkeimpien, häpeämättömimpien ja ensi silmäyksellä jopa epätoivoisimpien uusien ulkopoliittisten aloitteiden toteuttamisessa (Tolstoi, viitattu artikkelissa Kolesnikov 2014, 3).

Kuten Tolstoin palopuheesta käy ilmi, Venäjän valtiolla ei kuitenkaan ole hallitsevaa otetta kulttuurialalla. Kulttuurialan toimijoilla on sananmukaisesti toimijuutta (ks. myös Viljanen 2021).

Suomen kohdalla Venäjän vaikuttamisen keskeisin päämäärä on ollut perinteisen maakuvatyön mukaisesti luoda sekä poliittisten päättäjien että äänestäjien parissa positiivinen mielikuva Venäjästä ”kulttuurin suurvaltana”, mikä lisäisi kiinnostusta yhteistyöhön myös muilla osa-alueilla ja jopa sitoisi Suomen ja suomalaiset venäläiseen valtapiiriin ja sen arvoihin (Halminen & Jeskalinen 2021). Suomessa ja läntisessä maailmassa onkin aina 1800-luvulta lähtien pidetty arvossa venäläistä kulttuuria, etenkin korkeakulttuuria, mikä on ruokkinut kiinnostusta ylijarjaiseen kulttuuriyhteistyöhön venäläistoimijoiden kanssa. Suomalaisten myönteinen suhtautuminen venäläiseen taiteeseen ja kulttuuriin onkin tasapainottanut kielteistä suhtautumista Venäjän poliittista järjestelmää kohtaan (Aromaa 2023). Venäläisestä valtapiiristä Suomi ja suomalaiset ovat pysyneet kaukana,

mutta mielikuva Venäjästä korkeakulttuurin suurvaltana on Suomessa laajasti hyväksytty. Esimerkiksi eräässä Ylen ennen Venäjän laajamittaista sotaa julkaistussa artikkelissa todetaan, että ”Venäjää – erityisesti Pietaria ja Moskovaa – voi hyvästä syystä pitää klassisen musiikin mekkana” (Brenner & Jensen 2016).

MIKKELIN MUSIIKKIJUHLAT: INTRESSIT KOHTAAVAT 1990-LUVUN ALUSSA

Kriitikko **Vesa Sirén** (2015) on kutsunut Mikkelin musiikkijuhlia yhdeksi Suomen kesän hämmäntävimmistä juhlista, joissa ”kansainvälisesti huippukorkea musiikillinen taso yhdistyy omaperäisiin järjestelyihin” (Sirén 2015). Kaikki alkoi Neuvostoliiton romahdettua vuonna 1991, kun Helsingin Sanomien musiikkikriitikko **Seppo Heikinheimo** järjesti ystävänsä, huippupianisti **Vladimir Ashkenazyn**, soittamaan Hirvensalmen tervaleppäjuhlien nimissä hyväntekeväisyyskonsertin Mikkelissä. Vuotta myöhemmin Mikkeliin saapui konsertoimaan pianisti **Sergei Musajeljan**. Vuodesta 1993 vuoteen 2022 musiikkijuhlat pyörivät sen taiteellisen johtajan, Pietarin Mariinski-teatterin kapellimestari Valeri Gergijevin, ympärillä. Gergijev, kansainvälisesti nouseva supertähti ja yksi Heikinheimon parhaista ystäväistä (Sirén 2017), saapui musiikkijuhlille Mariinski-teatterin orkesterin ja tuttuja tähtisolistien kanssa. Sirénin (2017) mukaan Heikinheimon tiiviit yhteydet venäläismuusikoihin kumpusivat tämän rakkaudesta venäläistä kulttuuria ja taiteilijoita kohtaan, eikä tällä ollut minkäänlaisia

sympatioita Neuvostoliiton politiikkaa kohtaan (Sirén 2017). Käytännön järjestelyjä varten Heikinheimo palkkasi musiikkijuhlien toimintaan mukaan pankinjohtaja **Kari Moringin** ja kauppakamarin toimitusjohtaja **Jorma T. Hartikaisen**, jotka ottivatkin vetovastuun tapahtuman järjestelystä Heikinheimon tehtyä itsemurhan toukokuussa 1997 (Sirén 2017).

Mikkelin musiikkijuhlien taustalla vaikutti pitkälle 2000-luvulle suomalais-venäläinen opportunismi. Vaikkei Mikkelin musiikkijuhlien esiintyjäpalkkioista ole saatavissa avointa tietoa, on tulkittu, että suomalaisyleisö sai Mikkelissä nauttia maailmanluokan esityksistä suhteellisen edullisesti, kun taas venäläisesiintyjille puolestaan maksettiin huomattavasti parempaa palkkaa kuin kotimaassa. Lisäksi Mikkelissä konsertointi oli useiden kertomusten mukaan etenkin Gergijeville henkireikä hektisessä elämänvaiheessa, ja hän toi Suomeen mukanaan aina myös sukulaisiaan ja läheisiä ystäviään (Sirén 2000).

Yhteistyö Gergijevin kanssa ei kuitenkaan ollut mutkatonta. Kapellimestari oli ”oikukas” eikä pitänyt kiinni sovituista aikatauluista (Heikinheimo 1997, Mattila 2019). Sen lisäksi hän saattoi valmistautua huonosti teosten johtamiseen, minkä seurauksena esimerkiksi **Sibeliuksen** 4. sinfonian tulkinta kuulosti *Turun Sanomien* kriitikon mukaan ”primavistamaiselta” (Honkanen 2008).

Vaikka Gergijev oli 2010-luvulla maineensa huipulla, osa solisteista kieltäytyi esiintymästä hänen kanssaan, koska he tiesivät todellisten harjoitusaikojen jäävän kauas sovituista (Mattila 2019). Viulisti **Pekka Kuusisto** ruoti Gergijevin epäammattimaista työtappaa julkisessa Facebook-päivityksessään todeten:

”Tulee vielä päivä, jolloin joku julkisessa sanassa tajuaa sanoa ääneen, että tämä touhu on kaikki nämä vuosikymmenet ollut maksavan yleisön aliarviointia sekä rankkaa rikollisuutta taidemuotoa vastaan” (Kuusisto, viitattu artikkelissa Mattila 2019).

Julkisten lähteiden perusteella ei kuitenkaan vaikuta siltä, että Mikkelin musiikkijuhlat olisi ollut aikeissa purkaa kumppanuussuhdettaan Gergijevin ja Mariinski-teatterin orkesterin kanssa kapellimestarin ongelmallisen käytöksen perusteella. Vaikka Laasasen mukaan juhlia oli rakennettu tietoisesti jo vuosia vähemmän Gergijev-keskeiseksi, pahoitteli hän Ylen haastattelun mukaan pitkäjänteisen kumppanuuden päättymistä (Aromaa 2022).

VALERI GERGIJEV: PUTININ LUOTTOMIES, VALTIOLLISEN KULTTUURIVAIKUTTAMISEN VÄYLÄ?

Kulttuurivaikuttamisen malli on lähtökohtaisesti valtiokeskeinen (Forsberg & Mäkinen 2021, 5–6), minkä vuoksi on oleellista, minkä tai kenen toimijuus on tunnistettavissa. Jos valtiollisen tahon toimijuudesta ei ole merkkejä, yhteistyössä ei ole kyse kulttuurivaikuttamisesta. Käytännössä raja valtiollisen ja ei-valtiollisen vaikuttamisen välillä on kuitenkin häilyvä. Valtion kulttuurivaikuttaminen on käytännössä riippuvaista ei-valtiollisten tahojen ja yksilöiden toiminnasta, minkä vuoksi myös valtion ”sijaistoimijoiden” katsotaan toimivan osana kulttuurivaikuttamisen yhtälöä (Forsberg & Mäkinen 2021, 13). On tärkeää selvittää, onko ei-valtiollinen toimija kytkeytynyt valtioon niin tiiviisti, että tämä symbioottinen suhde määrittelee lähtökohtaisesti sen toimintaa. Toisinaan kytköksen selvittäminen on hankalaa, koska toimijan ja valtion intressit saattavat olla samansuuntaisia (Viljanen 2021).

Valeri Gergijevin kohdalla on selvää, että kapellimestarin henkilökohtaiset

intressit ja Putinin hallinnon päämäärät kohtasivat Neuvostoliiton raunioissa. Putin ja Gergijev tapasivat tiettävästi ensimmäisen kerran Pietarissa vuonna 1992, jolloin Putin oli hiljattain nimitetty kaupungin varapormestariksi ja Gergijev Mariinski-teatterin taiteelliseksi johtajaksi. Tulevien vuosien aikana Gergijev saavutti ennennäkemättömän vaikutusvaltaisen aseman Venäjän kulttuurin kentällä ja kerrytti samalla valtavan omaisuuden Venäjän korruptoituneen valtaeliitin jäsenenä (Palomaa 2022). Hän on yhtäältä pystynyt ohjaamaan Putinin ajan kulttuuripolitiikkaa toivomaansa suuntaan ja toisaalta esiintynyt Putinin tukijana ja puhunut tämän sisä- ja ulkopolitiikan puolesta systemaattisesti aina 2000-luvulta alkaen (Viljanen 2021, Ross 2022). **Sergei Medvedevin** (2021, 229) mukaan Gergijev onkin yksi harvoista kulttuurialan toimijoista, joka sopii saumattomasti kulttuurivaikuttamisen malliin, koska tämä on sekä Putinin avoin tukija että nyky-Venäjän poliittisen eliitin vaikutusvaltainen jäsen.

Se, että Gergijevia voidaan pitää Venäjän kulttuurivaikuttamisen välikappaleena, ei kuitenkaan automaattisesti tee Mikkelin Musiikkijuhlista kulttuurivaikuttamisen kohdetta. On tunnistettava, että Gergijevin toimintaa eivät sanelleet ainoastaan Venäjän valtiolliset intressit, vaikka ne ovat tunnistettavissa esimerkiksi hänen esiintymisissään Beslanin koulukaappauksen jälkeen (2004), Georgian sodan jälkimainingeissa Pohjois-Ossetiassa (2008) sekä Syyrian Palmyrassa (2016) (Plets & Munawar 2024). Gergijev ei konsertoinut Mikkelissä Venäjän valtion lähettiläänä, eikä Venäjän valtiollisilla toimijoilla ollut avoimesti saatavilla olevan nykytiedon perusteella erityistä agendaa venäläisen kulttuurivaikuttamisen edistämiseksi Mikkelin musiikkijuhlien kontekstissa. Gergijevin ja musiikkijuhlien kumppanuus perustui molempien osapuolten kaupallisiin ja henkilökohtaisiin

vapaa-ajan viettoon liittyviin intresseihin. Kaupallisten intressien taustalla vaikutti paitsi Venäjän pehmeä valta Suomen kulttuurisektorilla myös Gergijevin status huippukapellimestarina. Esimerkiksi vuonna 2014 Gergijevin konsertin liput myivät loppuun edellisvuosien lailla, eikä HS:n kriitikko Vesa Sirén havainnut konsertin yleisön parissa ”boikotti- tai protestimielialaa” (Sirén 2014). Gergijevin Putin-kytkökset olivat toisin sanoen tiedossa, mutta niistä ei piitattu. Musiikkijuhlien johto pyrki myös esittämään Gergijevin musiikin erillään politiikasta (Sirén 2014). Musiikin ja politiikan rajanvedon taustalla ovat saattaneet vaikuttaa sekä kaupalliset että vakaumukselliset syyt. Gergijevin edellä kuvatut haasteet aikataulujen kanssa eivät myöskään luoneet sen tason epävarmuutta, että musiikkijuhlien johto olisi päättänyt päättämään yhteistyön kapellimestarin kanssa tai yleisö olisi lakannut ostamasta lippuja Gergijevin johtamiin konsertteihin.

Venäjän laajamittaisen sodan myötä suomalaisten suhtautuminen venäläiseen kulttuuriin muuttui kertaheitolla. Tämä yhdistettynä Gergijevin haluttomuuteen tuomita Venäjän hyökkäys Ukrainaan johti Mikkelin musiikkijuhlien hallituksen pyörtämään aiemman kantansa musiikin ja politiikan erottamattomuudesta. Onkin huomionarvoista, että yhteistyö lopetettiin poliittisiin syihin, eikä esimerkiksi taloudellisiin tai imagosyihin, vedoten (Aromaa 2022).

LOPUKSI

Tämä essee on tarkastellut, onko Venäjä kohdistanut Suomeen kulttuurivaikuttamista Mikkelin musiikkijuhlien ja sen pitkäaikaisen taiteellisen johtajan, kapellimestari Valeri Gergijevin kautta. Esseessä on esitetty, että vaikka Gergijevia voidaan pitää Venäjän kulttuurivaikuttajana, Mikkelin Musiikkijuhlia ei kuitenkaan voida puhua Venäjän kulttuurivaikuttamisen esimerkkinä, sillä musiikkijuhlien taustalla vaikuttivat sekä Gergijevin henkilökohtaiset motiivit että suomalaisen järjestäjätahon kaupalliset intressit.

Laaja-alaisen vaikuttamisen näkökulmasta on kuitenkin huomattava, että Gergijevin vaikuttavuus kulttuurin osa-alueella oli jossain määrin päällekkäistä hänen vaikuttavuutensa kanssa informaatiosektorilla. Informaatiovaikuttamisella tarkoitetaan toimijan, tässä tapauksessa Venäjän, tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jossa pyritään vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen, ihmisten

käsityksiin ja käyttäytymiseen sekä yhteiskunnan toimintakykyyn (Valtioneuvoston kanslia 2025). Mikkelin musiikkijuhlien esiintymisten yhteydessä Gergijev sai näkyvyyttä suomalaisessa mediassa, ja etenkin hänen Venäjän valtionpropagandaa myötäilevät kantansa saivat huomattavasti näkyvyyttä. On huomattavaa, ettei Gergijev itse vaikuta olleen aloitteellinen poliittisen kantansa esille tuomisessa, vaan on puhunut esimerkiksi Venäjän propagandaa mukailevista Ukrainan sodan tulkinnoistaan vastauksena toimittajien sinnikkääseen kyselyyn – tosin ilmeisen halukkaasti (ks. esim. Nurmentaus 2014). Voi olla, että Venäjän vaikuttaminen Suomessa on Gergijevin kohdalla ollut merkittävämpää informaatio- kuin kulttuurivaikuttamisen saralla.

Kristiina Silvan on tutkijatohtori Ulkopoliittisen instituutin Venäjä, Itä-Eurooppa ja Euraasia -tutkimusohjelmassa. Hän on tutkinut Venäjän Suomeen kohdistuvaa kulttuurivaikuttamista Valtioneuvoston kanslian rahoittamassa tutkimushankkeessa, jossa tarkasteltiin Venäjän laaja-alaista vaikuttamista Suomeen 2000-luvulla. Hankkeen loppuraportti julkaistiin tammikuussa 2026 ja se on avoimesti luettavissa osoitteessa https://fiia.fi/wp-content/uploads/2026/01/VNTEAS_2026_1.pdf.

Kuvat Mikkelin musiikkijuhlilta Laura Luostarinen.

Lähteet

- Aromaa, Jonni. 2022. "Mikkelin musiikkijuhlat vaatii Gergijeviä tuomitsemaan Ukrainan sodan – muutoin 30 vuotta kestänyt yhteistyö kapellimestarin kanssa päättyy". YLE, 28.2.2022. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/3-12336881>
- Aromaa, Jonni. 2023. "Suomessa ollaan yhä Putinin kulttuuripropagandan varjossa, sanoo tutkija". YLE, 2.3.2023. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/74-20020185>
- Brenner, Anna-Kaisa ja Tiina Jensen. 2016. "Venäjä – kieltä, klassikoita ja kulttuuria". YLE, 15.3.2016. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/20-145224>
- Forsberg, Tuomas ja Sirke Mäkinen. 2021. "Introduction: Russia's Cultural Statecraft". Teoksessa Russia's Cultural Statecraft, toim. Tuomas Forsberg ja Sirke Mäkinen, 1–25. Lontoo ja New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003141785-1>
- Halminen, Laura ja Jessi Jeskanen. 2021. "Venäjän tiede- ja kulttuurikeskus haluaa päivittää mielikuvamme Venäjästä, mutta silti sen seinää Töölössä koristaa yhä sortovallan symboli". Helsingin Sanomat, 1.4.2021. Tark. 16.2.2026. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000007894809.html>
- Heikinheimo, Seppo. 2006 [1997]. Mätämunan muistelmat. Helsinki: Otava. 2. painos.
- Honkanen, Teemu. 2008. "Mikkelin musiikkijuhlat päättyivät raskaissa tunnelmissa". Turun Sanomat, 6.7.2008. Tark. 16.2.2026. <https://www.ts.fi/kulttuuri/1074293197>
- Ikonen, Timo. 2014. "Mikkelin musiikkijuhlien johtaja Gergijev-kohusta: 'Mielennostatuksia tulee ja menee'". YLE, 20.5.2014. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/3-7251858>
- Kolesnikov, Andrei. 2014. "S kem vy, mastera minkultury?" [KS3.1]Kommersant No. 71 (5344), 24.4.2014. Tark. 16.2.2026. <https://www.kommersant.ru/doc/2459017>
- Koppinen, Mari. 2022. "Mikkelin musiikkijuhlat odotti turhaan Putinin lähipiiriin kuuluvan Valeri Gergijevin lausuntoa Ukrainan sodasta – 30 vuotta jatkunut yhteistyö päättyy toistaiseksi". Helsingin Sanomat, 1.3.2022. Tark. 16.2.2026. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008650616.html>
- Kuorsalo, Anne. 2023. "Venäjän kulttuuri-imperialismiodottaa tutkimusta". Maanpuolustus, 21.9.2023. Tark. 16.2.2026. <https://www.maanpuolustus-lehti.fi/venajan-kulttuuri-imperialismi-odottaa-tutkimusta/>
- Lassila, Jussi, Teemu Oivo, Margarita Zavadskaya ja Katri Pynnöniemi. 2026. "4. Informaatiovaikuttaminen ja venäjänkielisiin kohdistunut vaikuttaminen". Teoksessa Venäjän laaja-alainen vaikuttaminen Suomeen 2000-luvulla: Pehmeästi pedattu mutta kova nukkuu, toim. Sinikukka Saari, 157–195. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2026:1. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/5427a5a2-6be2-496c-8bf2-cbbe8ed8a49c/content>
- Liukkonen, Juho. 2022. "Mikkelin musiikkijuhlien pitkäaikainen taiteellinen johtaja Valeri Gergijev sai lähtöpassin – oli aiemmin vaadittu tuomitsemaan Venäjän hyökkäyksen Ukrainassa". YLE, 4.3.2022. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/3-12343335>
- Mattila, Mattias. 2019. "Venäläiskapellimestari Valeri Gergijev kerää kritiikkiä oikkuilustaan – 'Se on joko suurenmoista, nerokkaasti outoa tai pikantisti päin helvettä'". YLE, 22.8.2019. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/3-10933954>
- Medvedev, Sergei. 2021. "In Search of Past Glory: Russia's Cultural Statecraft in the Age of Decline". Teoksessa Russia's Cultural Statecraft, toim. Tuomas Forsberg ja Sirke Mäkinen, 226–238. Lontoo ja New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003141785-11>
- Nurmentaus, Paula. 2014. "Valeri Gergijev uskoo Venäjän ja Euroopan yhteisiin arvoihin". YLE, 22.8.2014. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/20-63708>
- Palomaa, Antti. 2022. "Suomessa tuttu kapellimestari Valeri Gergijev peittelee Putinin rikoksia ja pimittää luksusasuntoja lännessä, kertoo Navalnyin uusi video". YLE, 13.4.2022. Tark. 16.2.2026. <https://yle.fi/a/3-12403758>
- Plets, Gertjan ja Nour Munawar. 2024. "Russia in Palmyra: Contextualizing the Kremlin's Postconflict Heritage Rehabilitation Efforts". Journal of Eastern Mediterranean Archaeology and Heritage Studies 12 (1): 63–78. <https://doi.org/10.5325/jeasmedarcherstu.12.1.0063>
- Ross, Alex. 2022. "Valery Gergiev and the Nightmare of Music Under Putin". The New York Times, 3.3.2022. Tark. 16.2.2026. <https://www.nytimes.com/culture/cultural-comment/valery-gergiev-and-the-nightmare-of-music-under-putin>
- Savonen, Riku. 2024. "Suomen ja Venäjän kulttuuriyhteistyö 2000-luvulla, esimerkkinä Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi 2000–2022". Ennen ja nyt: Historian tietosanomat 4/2024, 74–81. <https://doi.org/10.37449/ennenjanyt.147662>

- Sirén, Vesa. 2000. "Gergijev kerkiää sittenkin Mikkeliin". Helsingin Sanomat, 9.7.2000. Tark. 16.2.2026. <https://www.hs.fi/feature/art-2000003896242.html>
- Sirén, Vesa. 2014. "Mikkelin musiikkijuhlilla ei protestoitu Putin-mielistä Gergijeviä." Helsingin Sanomat, 28.6.2014. Tark. 16.2.2026. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002742167.html>
- Sirén, Vesa. 2015. "Maailmantähtiä mansikkapalkalla, kalsarien etsintää Monacossa: Mikkelin musiikkijuhlilla värikäs historia". Helsingin Sanomat, 7.7.2015. Tark. 16.2.2026. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002836808.html>
- Sirén, Vesa. 2017. "Suorasukaisen musiikkikriitikon Seppo Heikinheimon itsemurhasta on 20 vuotta – kollegani oli muutakin kuin muistelmien 'mätämuna'". Helsingin Sanomat, 26.5.2017. Tark. 16.2.2026. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005226914.html>
- Viljanen, Elina. 2021. "Soviet legacies and global contexts: Classical music and Russia's cultural statecraft." Teoksessa *Russia's Cultural Statecraft*, toim. Tuomas Forsberg ja Sirke Mäkinen, 141–161. Lontoo ja New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003141785-7>